

ovog sveska i o principima komparativne mitologije da uzmogne slijediti GRA-YEVO izlaganje. Ono ne podučava, već pretpostavlja dobrano predznanje i time mu je svrha u ovoj biblioteci — promašena.

Usto, od svih razmotrenih *Mitologija* ovu su najjače nagrdile sitne greške na granici tehnike i sadržaja, no uvijek na štetu čitaočeva znanja. Što ćemo, primjerice, kad je Enkiduu »bolje 'jedan dan i dva dana'« umjesto da toliko vremena »boluje«, (45); kad Biblos postane velika lutka drvene građe »s Babilona« umjesto s Libanona (65), kad Baal svoj kraljevski autoritet »hrani« protiv drugih božanstava, iako ga nešto niže na istoj strani (77) posve normalno od njih »brani«; kad se uspoređuje sadržaj »u prvoj kitici« sa sadržajem »u drugoj kitici« (101), a u kontekstu gdje se raspravlja o izrazu »Bog je s nama« te se i ponavlja odgovarajući je distih iz psalma otisnut kao »I nama je Jahve nad vojskama« (125). Ukratko, lektor i korektor ovog sveska su spavali, ako je prevodilac ovog puta i bio budan. To se može reći, iako Aman naziva Amanus, s pridjevom amanuski (passim).

Nekoliko grešaka ipak pripada prvom autoru, primjerice kad spominje »Izidinu potragu za Horusom« umjesto za Ozirisom (24), ili kad objašnjava da »tell« znači ruševne ostatke (65, uz sliku). Tel je postao stručni termin za uzvisinu koja nastane nizanjem nasobinskih slojeva na istom mjestu, no izvorno je to naprosto arapska riječ za brežuljak.

Ukratko, tekst ovog sveska naše biblioteke po mnogočemu je zanimljiv, ali ne i osobito koristan.

Time ujedno zaključujemo i prikaz triju kolâ biblioteke »Svjetski mitovi i legende«. Od devet tekstova ozbiljno smo mogli preporučiti jedan jedini, i to više zbog izvorna oblika nego li zbog oblika kakav je poprimio u nas. Dva su teksta izrazito nepreporučljiva, ostali su prihvatljivi u različitu stupnju i iz različitih razloga. Uz takvu procjenu tekstova, dobre osobine biblioteke što smo ih naprijed spomenuli (konceptija, oprema) više nisu dostatno opravdanje što se pojavila na našem tržištu, i to u doba oskudice kad nedostaju sredstva da se prevedu i prelistaju mnogo ozbiljnije i korisnošću poželjnije edicije iz svjetske ponude. Odlučujući se ipak za takvu biblioteku, izdavač se barem morao potruditi da joj njegova vlastita ekipa ne snizi vrijednosnu razinu u našem izdanju. Promašio je i izborom i izvedbom, no edicija je rasprodana. Nažalost valja reći, s obzirom na sve neispravnosti koje se njome šire. *Mitologija* je sadržaj koji se uvijek dobro prodaje. Pa kad je već tako, bi li uistinu bilo teško ponuditi pravu kvalitetu uz konzultacije i suradnju sa stručnjacima?

Bruna Kuntić-Makvić

»ZAKONIK KANONSKOG PRAVA PROGLAŠEN VLAŠĆU PAPE IVANA PAVLA II.«, *Glas koncila, Zagreb 1988.*

Pravno reguliranje odnosa u jednoj vrlo specifičnoj zajednici — uvijek je zanimljiva stvar, naročito u ova doba burnoga previranja općenito i u pravnoj oblasti našega društva napose. Zbog toga nije naodmet čitateljsku javnost upozoriti na jednu ediciju ne baš svakidašnjega sadržaja. Ta je knjiga, naravno, na prvi pogled, zanimljiva samo pravnicima, a i to samo onima vrlo uske specijalnosti; ali, to je djelo kojim se regulira životni put jedne od najstarijih zajednica na svijetu pa može privući i historičare, ali i znatno šire zanimanje naše javnosti.

Radi se o vrlo opsežnom djelu; na njegovoj se izradi, ali i na hrvatskom prijevodu, radilo dugo vremena. Knjiga nosi pomalo neobičan naslov: »Zakonik kanonskog prava proglašen vlašću pape Ivana Pavla II.« (»Codex iuris canonici auc-

toritate Ioanis Pauli p.p. II promulgatus»), a u nas ju je 1988. objavila zagrebačka izdavačka kuća »Glas koncila« (str. 1029), te u Rimu »Libreria editrice Vaticana« još 1983. godine. Prijevod na hrvatski jezik odobrio je osobno kardinal mons. Franjo Kuharić, predsjednik Biskupske konferencije Jugoslavije. Copyright ima spomenuto rimsko izdavačko poduzeće u Vatikanu, a sva prava zadržala je Sveta Stolica, posebno ona u oblasti prevođenja.

Gotovo dva milenija — kao rijetko koja institucija — u svojim je osnovama stara Rimokatolička crkva. Vrlo je rano započela kodifikacijom svojih osnovnih i drugih sadržaja, bazirajući se na tekovinama staroga iskustva, kako onoga religioznog tako i onoga svjetovne naravi. I u hrvatskim vrlo starim tekstovima (pa i onima na glagoljici, npr. Petrisov zbornik) nailazimo na ispise iz kanonskog prava, ali još uvijek nisu dovoljno i proučeni. Rano su formirane i pravne osobitosti crkvene oblasti u nas. Npr., gorički arhidakon Ivan već je 1334. god. sabrao propise zagrebačkog kaptola — »Aebum Capitulare«, od 1724. kanonsko se pravo predaje na isusovačkoj Akademiji u Zagrebu, u Veneciji je 1778. god. objavio Anđelo della Coste prvi priručnik kanonskog prava na hrvatskom jeziku — »Zakon czarkovnik«, a god. 1893. i 1901. u Zagrebu Ferdinand Belaj edira djelo »Katoličko crkveno pravo« — da upozorimo samo na nekoliko primjera pažnje prema kanonskom pravu u nas.

Rimokatolička zajednica u naše je doba, 1917. god., proglasila svoj zakonik kanonskog prava; o njegovoj obnovi govori se 1959, a izdan je — kako rekosmo — 1983. godine. U međuvremenu, bilo je i više pokušaja da se prevede na hrvatski jezik (posebno u prijevodu Franje Hermana). No, konačno se god. 1983. kreće u odlučniju akciju — koju vodi biskup dr. Đuro Kokša iz Zagreba — da se službena verzija s latinskog jezika pretoči na suvremeni hrvatski jezik i time učini pristupačna javnosti.

Prijevod je bio vrlo kompliciran, a pridala se njegovu značenju osobita pažnja; o tome govori i neuobičajeno velik broj prevodilaca (18) toga Zakonika, među kojima ima i nadbiskupa i biskupa. Tu su i poseban redakcijski odbor, pravni i jezični savjetnici te lektor. »Uvodnu riječ« dao je spomenuti biskup dr. Đuro Kokša, rukovodilac Pravne komisije Biskupske konferencije Jugoslavije. Predsjednik te Konferencije kardinal Franjo Kuharić osobno je dao prvu »Popratnu riječ« u naše izdanje Zbornika.

Prema intencijama sastavljača, sadržaj ovoga obnovljenog Zakonika iz 1983. god. usmjeren je — u skladu s prvim Vatikanskim koncilom — na to »da Zakonik bude u službi teološkog razumijevanja života i poslanja Crkve, a vlast da bude 'služba' kojom se Božji narod vodi k spasenju (...). Svrha je da bude sredstvo promicanja zajedništva Crkve na njezinim različitim razinama i u njezinim brojnim članovima (...). Zakonik je upućen svim članovima Božjega naroda (...)« — kako na početku kaže kardinal mons. Franjo Kuharić, te ističe: »Dugotrajna je bila priprava sadašnjeg Zakonika i nestrpljivo se očekivalo njegovo proglašenje. Zbog naših dugih, dalekih i složenih hrvatskih kanonskih predaja i književno-jezičnog nasljeđa i stanja, bilo je potrebno mnogo vremena da se pripravi hrvatski prijevod Zakonika.«

Prijevod je (donijet je i latinski izvornik jer je jedino on službeni tekst Zakonika) veliko djelo raščlanjeno na sedam skladnih cjelina koje su nazvane knjigama; to su naslovi: Opće odredbe, Božji narod (Vjernici, Hijerarhijsko uređenje Crkve, Ustanove posvećenoga života i družbe apostolskog života), Naučiteljska služba Crkve, Posvetiteljska služba Crkve (Sakramenti, Ostali bogoštovni čini, Sveta mjesta i vremena), Vremeništa crkvena doba, Kaznene mjere u Crkvi (Općenito o kaznjivim djelima i kaznama, Kazne za pojedinačna kaznjiva djela) i Postupci (Sudstvo općenito, Parnično suđenje, Neki posebni postupci, Kazneni postupak, Postupak u upravnim utocima i u uklanjanju ili premještanju župnika). One imaju niz dijelova i odsjeka. Prije njih objavljena je Apostolska konstitucija »Zakona

Svec Stege« i Predgovor, a na kraju »Pismo izdato 'na vlastitu pobudu', kojom se ustanovljuje komisija za mjerodavno tumačenje Zakonika« te »Postupci proglašenja svetaca«, »Stvarno kazalo« i »Usporedni popis kanona«.

Izdanje na hrvatskom jeziku vrhunsko je djelo stručnjaka za kanonsko pravo i za jezična pitanja. Ipak, dok onima prvima nema prigovora, drugima se može uputiti laka primjedba da će za neke riječi čitatelj morati potražiti prijevod prijevoda s hrvatskoga na hrvatski jezik! Tako je, npr., citirana sasvim jasna latinska riječ collegialitatis, a u prijevodu glasi: zbornosti (str. XVIII—XIX), dok — razumijevajući u današnjem smislu — latinski izvornik sugerira sasvim nešto drugo. Zatim: naturam primatialen — narav prvenstva (str. XX—XXI), disciplina — stega (str. 194—195 i na drugim mjestima doslovce prevedeno u stega, a to ne odgovara onome što se hoće reći na dotičnom mjestu jasnom latinskom riječju disciplina). Također, particularibus prevodi se kao krajevni, nekoliko redaka niže kao partikularni, a odnosi se na istu pojavu (str. 196—197). Za nomade, dakle, eventualno — skitaoce, skitnice, lualice, kaže se — selitelji (str. 262—263). što prije asocira na one koji sele; ali, uostalom, zašto riječ nomad uopće prevoditi kada je zaista specifična? Jezik je prijevoda i inače za suvremenoga čitatelja dosta neobičan, a raspored riječi takav da djeluje pretjerano »starinski«, kao da i nije namijenjen rock i punk naraštaju, odnosno generaciji informatike i kompjutera, tj. ljudima 21. stoljeća.

Naravno, u cjelini gledajući, tekst je ipak dovoljno razumljiv ali i zanimljiv i običnom čitaocu, a ne samo pravniku i historičaru. Zbog toga treba reći da je hrvatsko izdanje »Zakonika kanonskog prava«, koji vrijedi samo za latinsku Crkvu, značajan naš pravni, prevodilački i izdavački pothvat. Upozoriti treba i na to da je djelo samo na prvi pogled vanjska slika neobičnoga života jedne antičke zajednice, čiji se centar — Rim — postepeno transformirao i postao vrlo snažna srednjovjekovna država; ta se država stoljećima razvijala dalje i s potrebnim modifikacijama održala sve do danas kao vrlo utjecajna cjelina međunarodnoga karaktera i velikoga značenja. S ovim važnim djelom našeg izdavača dobili smo i mi živ te relativno brz i lak uvid i u nutarnji i vanjski život tako stare i ugledne zajednice kakva je Rimokatolička crkva, koja već gotovo dva milenija postoji i vrlo aktivno djeluje sa središtem u Rimu. Istodobno, naravno, Zbornik govori i o očitoj spremnosti i vrlo izraženoj sposobnosti Katoličke crkve da se što više prilagodi novome duhu vremena i nastojanju da prati suvremene tokove života, te o tome kako neka nova iskustva i saznanja usvaja i pretače u zakonske odredbe. Bitno je to za razumijevanje te Crkve kao države, ali i kao široke vjerničke zajednice koja djeluje u raznim zemljama, pod raznim režimima i u okviru raznih društvenih sistema.

Petar Strčić

Nevio Šetić, »NAPOLEON U ISTRI. ISTRA ZA FRANCUSKE UPRAVE 1805—1813«. Pula 1989.

Kraj XVIII. i početak XIX. st. općenito je doba žestokih, povijesnih sudara niza naroda i zemalja mnogih režima i klasa, propasti određenog broja dinastija i vladara, raspada više država, doba jakih prevrata i smrti. Naravno, i novih nadanja, htijenja i buđenja novih želja, razvijanja intenzivnog osjećaja slobode, bratstva i jednakosti što ga je vehementno zacrtala velika francuska građanska revolucija 1789. godine. To je zaista prijeloman moment u životu svakoga evropskog naroda, prijeloman i u širem smislu, period u kojem započinje i živ integracijski

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

IZDAVAČ: Savez povijesnih društava Hrvatske

REDAKCIJSKI ODBOR

Mirjana GROSS, Zagreb
Ivan KAMPUŠ, Zagreb
Tomislav RAUKAR, Zagreb
Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Ivan KAMPUŠ

LEKTOR I KOREKTOR

Branko ERDELJAC

Adresa uredništva:

Savez povijesnih društava Hrvatske
Zagreb, Filozofski fakultet, Ul. Đure Salaja 3

Narudžbe šaljite na adresu:

Savez povijesnih društava Hrvatske, Zagreb, Krčka 1

Cijena ovog broja iznosi 50 d

Izdavanje časopisa sufinancira

Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SRH